Overweging 9 juni 2024 PG Bunnik 'De dienst van de tafel' ds. Jantine Heuvelink
Schriftlezingen: Handelingen 6: 1-7 en de lofzang van Zacharias NLB 158b.

Inleiding op de Schriftlezing
Sinds Hemelvaart lezen we volgens een alternatief leesrooster uit het boek Handelingen, het tweede boek van de evangelist Lucas. We horen hoe het er in de jonge gemeente in de 1e eeuw in Jeruzalem aan toegaat. De gemeente groeit, er zijn grote aantallen mensen die zich aansluiten. En - daarom - is er ook telkens gedoe, want door de groei verandert de gemeenschap en dienen nieuwe vragen zich aan, bijvoorbeeld over de organisatie.
We hoorden al eerder over de kenmerken van de eerste gemeente: dat zij één van hart en ziel is (Hand 4:32-37) en alles onderling deelt. Die verbondenheid, je als één lichaam weten en vanzelfsprekend zorg dragen voor elkaar, die eenheid laat iets zien van God.
Vandaag staat die eenheid opnieuw op het spel. Wat er aan de hand is, wordt omschreven als ontevredenheid van de Griekstaligen in de gemeente over de Hebreeuwssprekenden. Let op, deze vroege gemeente bestaat nog geheel uit joden. Dus het gaat om joden die in Jeruzalem geboren en getogen zijn, Hebreeërs die de taal van het land spreken, en om joden die uit het buitenland komen, uit de diaspora die Grieks spreken. We hoorden eerder al dat voor het Pinksterfeest joden uit alle windstreken en volken naar Jeruzalem kwamen, ieder met een eigen moedertaal. Er dreigt nu dus een conflict in de gemeente tussen mensen die van buiten komen en mensen die 'van hier' zijn, tussen allochtonen en autochtonen.

Het goede nieuws is, er komt een oplossing. Daarvan zullen we horen. En die oplossing bestaat daaruit dat de gemeente omziet naar mensen die kunnen helpen, zodat in de gemeente niemand over het hoofd wordt gezien. In dat omzien naar elkaar is de gemeente weer zoals ze bedoeld is: een afspiegeling van Gods omzien naar mensen.
Voordat we uit Handelingen lezen, zingen we met elkaar de lofzang van Zacharias, waarin dat omzien van God naar mensen bezongen wordt, de basis van de geloofsgemeenschap.
Laten we voordat we zingen en luisteren, bidden om Gods Geest.

Overweging
1. Gemeente van Jezus Christus,
Als er mensen over het hoofd worden gezien in de gemeente, is dat niet oké. Sowieso is het niet oké als waar dan ook in onze samenleving mensen over het hoofd worden gezien. Maar in de gemeente van Christus is het over het hoofd zien van anderen een verwaarlozing van het woord van God zelf.

De groep die in jonge gemeente in Jeruzalem over het hoofd wordt gezien, behoort tot de meest kwetsbare in de samenleving: weduwen van allochtone afkomst. Zij behoren tot de Griekssprekende Joden en die groep uit hun ontevredenheid over deze verwaarlozing. Er staat letterlijk dat zij morren, dat is hetzelfde morren dat de Israëlieten deden in de woestijn. De situatie is dan ook wel vergelijkbaar.
Toen de Israëlieten bevrijd waren uit Egypte, waren ontsnapt aan de slavernij, kregen zij op hun tocht door de woestijn honger. Het vertrouwen op de God die hen had bevrijd kreeg een knauw, hun honger was reden om terug te verlangen naar Egypte, waar in ieder geval eten was. Ze morden, ze klaagden bij Mozes. (Exodus 16).
Nu zijn het de Griekstaligen die morren: En je kunt je hun teleurstelling ook voorstellen. Deze bekeerlingen zijn gaan geloven in het goede nieuws dat de apostelen brengen. Ze geloven in de opstanding van Jezus Christus en zijn met hun doop een nieuw leven begonnen. Ze zijn gaan horen bij een gemeenschap waar alles wordt gedeeld (Hand 2: 41 e.v.), waarin ieder gelijk is en iedereen een kans krijgt. En dan blijkt dat toch niet zo te zijn. Het is een teleurstelling die mij en misschien u ook wel eens is overkomen. De kerk, dat zou toch een betere plek moeten zijn, een plek waar geen mensen gekwetst of uitgesloten worden. Ja, dat zou. En daarom is de teleurstelling groot, toen en nu, als dat toch gebeurt.

En daar worden de apostelen op aangesproken. De harmonie in de geloofsgemeenschap is verstoord. Als de apostelen hiervan horen, ondernemen ze meteen actie. En hoe! Ze roepen de hele gemeente bijeen en komen met een oplossing die ook nog eensgezind wordt aangenomen.

Zijzelf, de twaalf apostelen, behoren tot het Hebreeuwssprekende gedeelte van de gemeente. Zij zijn de oude garde. Maar door de uitbreiding van de gemeente zal ook die andere groep, die van de Griekstaligen Joden, moeten worden aangesproken. En door wie kan dat beter dan door mensen uit hun midden. Zeven mannen worden uitgekozen die vanaf nu zorgen dat niemand over het hoofd wordt gezien in de gemeente en het zijn allen, aan hun namen te zien, Griekstaligen. Eén van hen is een proseliet, een heiden die Jood geworden is.

2. Vaak wordt deze tekst verstaan als de instelling van het ambt van diaken. Het woord diaken, dienaar, komt zelf niet voor in de tekst, maar de diakenen in onze gemeente hebben dezelfde taak als die deze mannen nu krijgen: omzien naar diegenen in onze gemeenschap en in de samenleving die onze aandacht verdienen. Dat begint, hoorden we, bij het dienen aan de tafel, zorg dragen voor de gemeenschappelijke maaltijd. Daarom ook dienen de diakenen zoals vandaag bij het avondmaal. Want bij het avondmaal zijn we ons bewust dat niemand mag worden uitgesloten van Gods gemeente.

Met verbazing kan ik kijken naar hoe de apostelen het ontstane conflict niet laten escaleren, maar daadkrachtig aanpakken. Het is wat kort door de bocht, maar ik vind het een mannelijke manier van doen. Ze staan niet lang stil bij wat mis is gegaan, zijn niet gekwetst door het verwijt dat ze tekort schieten, maken dan ook geen excuus maar komen direct met een oplossing … voor hun eigen probleem. Want opeens gaat het in de tekst niet meer over de verwaarlozing van een groep gemeenteleden, de Griekssprekende weduwen, maar om de verwaarlozing van hun eigen taak. Ze komen door alle drukte niet toe aan hun core business nl. het verkondigen van Gods Woord. En dus moet er een oplossing komen.
De oplossing van de apostelen is er één van groot vertrouwen in de Heilige Geest. De taalgrens wordt overschreden, er is geen sprake van een *old boys network*, de nieuwe gemeenteleden horen er net zo goed bij. Mannen vervuld van de Heilige Geest krijgen de leiding over de tafel. En om die taak te volbrengen krijgen ze de handen opgelegd, oftewel de zegen over henzelf en hun taak uitgesproken. Hetzelfde doen wij ook wanneer diakenen of ouderlingen in hun ambt worden bevestigd. God zal hen bijstaan.
Het is een goede oplossing van de apostelen. De eenheid in de gemeente is hersteld, de taken en verantwoordelijkheden zijn gedeeld, de apostelen komen weer aan hun eigen taak toe en de gemeente groeit, want steeds meer mensen geven gehoor aan het Woord van God.

3. En toch zien we op deze manier iets over het hoofd. ‘De apostelen komen weer aan hun eigen taak toe’ – nee, dit wás hun eigen taak: de bediening van de weduwen bij de dagelijkse ondersteuning evenzeer als de bediening van het woord. Voor beiden bedieningen wordt in de tekst het woord ‘diakonie’ gebruikt. Woord én daad horen bij elkaar in de apostelтaak. De apostelen rekenen zelf ook beiden tot hun verantwoordelijkheid. Dus laten wij die taken ook vooral niet los van elkaar zien! En ook niet het één hoger waarderen dan het ander. Ook al doen de apostelen dat wel een beetje, in mijn ogen…
Maar het is duidelijk: het dienen aan de tafel mag hoe dan ook niet verwaarloosd worden. Want ook dat is een verwaarlozing van het woord van God. De gemeenschappelijke maaltijd waarbij niemand wordt uitgesloten, is het evangelie zelf, goed nieuws voor alle mensen.

4. ‘En het woord van God vond steeds meer gehoor’ zo hoorden we op het eind. ‘Het woord van God groeide’ staat er letterlijk, wat een mooie uitdrukking is. Het gaat dus niet alleen om de gemeente die groeide, want dat staat apart nog genoemd, maar ook om de impact van het Woord van God, waarvan de betekenis steeds duidelijker wordt.
Dat zal ongetwijfeld komen doordat het woord handen en voeten krijgt in de gemeenschap en ook ogen en oren, in hoe mensen omzien en luisteren naar elkaar. Avondmaalstafels zijn daarvoor niet belangrijker dan keukentafels en woorden uit de Bijbel niet belangrijker dan wat we elkaar kunnen toezeggen aan woorden van bemoediging en troost.

5. Het gaat allemaal om deze tafel, de tafel ‘niet van de kerk, maar van de Eeuwige’.
Hier komen woord en daad bij elkaar: in het omzien naar elkaar, wordt het omzien van God naar mensen zichtbaar. Moge dat zo zijn. Amen.